

THE WAR MUST GO ON

**DYNAMIKA WOJNY W UKRAINIE
I JEJ REPERKUSJE
DLA BEZPIECZEŃSTWA POLSKI**

**POD REDAKCJĄ
ARTURA GRUSZCZAKA**

THE WAR MUST GO ON

Dynamika wojny w Ukrainie i jej reperkusje
dla bezpieczeństwa Polski

SOCIETAS

seria pod redakcją
BOGDANA SZLACHTY

138

THE WAR MUST GO ON

Dynamika wojny w Ukrainie i jej reperkusje
dla bezpieczeństwa Polski

pod redakcją
Artura Gruszcza

Kraków 2023

Artur Gruszcza

Uniwersytet Jagielloński

 <https://orcid.org/0000-0002-3450-8377>

 artur.gruszcza@uj.edu.pl

© Copyright by individual authors, 2023

Recenzent

dr hab. Daniel Boćkowski, prof. UwB

Opracowanie redakcyjne

Magdalena Gibiec

Projekt okładki

Marta Jaszcza

ISBN 978-83-8138-880-1

<https://doi.org/10.12797/9788381388801>

Autor zdjęcia na okładce: Yarohork (Adobe Stock)

Publikacja dofinansowana przez Instytut Nauk Politycznych i Stosunków
Międzynarodowych UJ

Licencja: CC-BY-SA-4.0

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków

tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43

e-mail: publishing@akademicka.pl

<https://akademicka.pl>

SPIS TREŚCI

ARTUR GRUSZCZAK	
Wprowadzenie	7

CZĘŚĆ I WOJNA W UKRAINIE

ARTUR GRUSZCZAK	
Kilka uwag o strategicznym wymiarze wojny w Ukrainie	13
ADRIAN TYSZKIEWICZ	
Konflikt rosyjsko-ukraiński jako czynnik nowej dwublokowej rywalizacji	23
PAWEŁ FRANKOWSKI	
Konsekwencje wojny rosyjsko-ukraińskiej dla gospodarki światowej	33
DOMINIKA DZIWIŚ, BŁAŻEJ SAJDUK	
Rosyjska inwazja na Ukrainę a przyszłość cyberwojny – wnioski w rocznicę „specjalnej operacji wojskowej”	43
MAREK CZAJKOWSKI	
<i>Against All Odds</i> . Po co Rosji Ukraina?	53
PIOTR BAJOR	
Ukraina w obliczu rosyjskiej agresji – polityka i strategia	65
MYKHAILO VOLOKHAI	
Rosyjskie „gadające głowy” ukraińskiej polityki w czasach wojny	75
PIOTR ORŁOWSKI	
Działania sił specjalnych Ukrainy i Federacji Rosyjskiej podczas konfliktu w Ukrainie	85

CZĘŚĆ II
SKUTKI KONFLIKTU W UKRAINIE DLA BEZPIECZEŃSTWA POLSKI

DARIUSZ KOZERAWSKI	
Konflikt zbrojny w Ukrainie – reperkusje dla zdolności militarnych Polski.....	97
BOGDAN KOSOWSKI	
System zarządzania kryzysowego sfery cywilnej RP w obliczu wojny w Ukrainie.....	107
WIKTOR HEBDA	
Rosyjska agresja militarna na Ukrainę a bezpieczeństwo energetyczne Polski	115
ARKADIUSZ NYZIO	
Inwazja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę a bezpieczeństwo wewnętrzne Polski.....	125
MATEUSZ KOLASZYŃSKI	
Bezpieczeństwo wywiadowcze Polski po 24 lutego 2022 roku.....	137
BIOGRAMY	147
INDEKS.....	151

PIOTR BAJOR

UKRAINA W OBLICZU ROSYJSKIEJ AGRESJI – POLITYKA I STRATEGIA

ABSTRAKT

W artykule przedstawione zostały wyniki badań poświęcone problematyce polityki i strategii Ukrainy, realizowanych przez nią w związku z agresją Federacji Rosyjskiej. Omówione zostały najważniejsze procesy związane z przesłankami rosyjskiego ataku, jak również fiasko założeń celów strategicznych i działań taktycznych Rosji. W tekście poruszone zostały także wybrane czynniki wpływające na kluczowe zmiany uwarunkowań geopolitycznych i systemu bezpieczeństwa międzynarodowego.

SŁOWA KLUCZOWE: Ukraina, Federacja Rosyjska, agresja, obrona, bezpieczeństwo międzynarodowe

ABSTRACT

Ukraine Facing the Russian Aggression – Policy and Strategy

The article presents the results of research devoted to the issues of Ukraine's policy and strategy adopted by this country in connection with the aggression of the Russian Federation. The article discusses the most important processes concerning the premises of the Russian attack, as well as the failure of the assumptions of strategic goals and tactical actions. The article also presents selected factors affecting the key changes in geopolitical determinants and the international security system.

KEYWORDS: Ukraine, Russian Federation, aggression, defense, international security

Wstęp

Rosyjska agresja na Ukrainę stanowiła złamanie prawa międzynarodowego i wypracowanych po II wojnie światowej podstawowych zasad oraz norm stosunków międzynarodowych. Atak spowodował całkowitą zmianę sytuacji geopolitycznej i uwarunkowań międzynarodowych w wymiarze nie tylko regionalnym w Europie Środkowej i Wschodniej, ale również globalnym. Z punktu widzenia Ukrainy najbardziej istotnym było utrzymanie obrony państwa i odparcie rosyjskiego ataku. To kluczowe działanie było integralną częścią procesów politycznych oraz taktyki i strategii Ukrainy, skierowanych na zachowanie jedności narodowej, uzyskanie wsparcia międzynarodowego oraz utrzymanie niepodległości państwa.

Wzrost napięcia i eskalacja rosyjskich żądań pod adresem Ukrainy i Zachodu pod koniec 2021 r. były ważnymi czynnikami odzwierciedlającymi zmianę taktyki realizowanej przez Federację Rosyjską. Władze tego państwa zaczęły wysuwać kolejne żądania pod adresem Ukrainy, Stanów Zjednoczonych i NATO, dotyczące kwestii bezpieczeństwa i zachowania stref wpływów. Rosnące wówczas napięcie spowodowało, że w doniesieniach wywiadowczych i przygotowywanych scenariuszach wskazywano na możliwość zaatakowania Ukrainy. Władze tego państwa, opierając się na rozpoznaniu wywiadowczym, rozpoczęły przygotowania do takiego scenariusza, jednocześnie mając nadzieję, że nie dojdzie do bezpośredniej, pełnoskalowej agresji Federacji Rosyjskiej. Rozpoczęty 24 lutego 2022 r. atak był mimo wszystko zaskoczeniem, nie tylko dla władz w Kijowie, ale również, w szerszym aspekcie, dla społeczności międzynarodowej. Dlatego też z punktu widzenia taktyki i strategii Ukrainy kluczowe były działania państwa oraz obrona w pierwszych dniach i tygodniach agresji, które okazały się stosunkowo skuteczne, w związku z czym Rosja nie osiągnęła zakładanych celów strategicznych.

Przesłanki i cele agresji Federacji Rosyjskiej

Po dojściu do władzy w 2000 r. prezydent Władimir Putin zadeklarował, że jednym z najważniejszych celów polityki zagranicznej i bezpieczeństwa państwa będzie odbudowa międzynarodowej pozycji Federacji Rosyjskiej i jej znaczenia na arenie globalnej. Putin wielokrotnie wskazywał również, że rozpad Związku Sowieckiego był jedną z największych tragedii geopolitycznych XX w. i zapowiedział realizację działań skierowanych na jego odbudowę oraz reintegrację państw przestrzeni postsowieckiej. W związku z tym w następnych latach Federacja Rosyjska realizowała kolejne projekty reintegracyjne o charakterze politycznym, gospodarczym i militarnym. Ich celem

było odbudowanie strefy wpływów w przestrzeni postsowieckiej i stworzenie struktur reintegracyjnych z udziałem byłych państw sowieckich¹. Istotną rolę w procesie odbudowywania pozycji Rosji na arenie międzynarodowej, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzeni postsowieckiej, miała Ukraina, której zależność i kontrola wzmacniały pozycję międzynarodową Rosji. Dlatego też od początku prezydentury Władimir Putin podejmował zróżnicowane działania, zmierzające do wciągnięcia Ukrainy do rosyjskiej strefy wpływów i udział tego państwa w realizowanych przez Rosję aktywnościach zmierzających w kierunku odbudowy przestrzeni posowieckiej².

Pomarańczowa rewolucja (2004 r.) oraz rewolucja godności (lata 2013-2014) były jednak przełomowymi wydarzeniami, w wyniku których Ukraina zdecydowała się dążyć do uzyskania członkostwa w Unii Europejskiej i Sojuszu Północnoatlantyckim. Brak możliwości realizacji interesów i celów politycznych Rosji w Ukrainie po 2013 r. oraz utrata bezpośrednich możliwości oddziaływania politycznego w tym państwie były jednymi z przyczyn przeprowadzenia przez Rosję aneksji Krymu oraz rozpoczęcia działań zbrojnych we wschodnich obwodach państwa ukraińskiego³. Trwający przez ostatnie lata konflikt skutkował dalszym ograniczeniem wpływów Rosji w Ukrainie i osłabieniem lobby prorosyjskiego w tym państwie. Mając na uwadze strategiczny cel Federacji Rosyjskiej związany z przejęciem kontroli nad Ukrainą, Rosja zdecydowała się na bezpośredni atak militarny i zdobycie kontroli nad państwem ukraińskim na drodze działań wojennych.

Uwzględniając działania taktyczne i operacyjne wojsk rosyjskich, a także towarzyszące im decyzje polityczne i przedstawiane narracje, można wskazać na rosyjski plan szybkiego zdobycia Kijowa i przejęcia kontroli nad państwem ukraińskim w ciągu kilku dni od rozpoczęcia ataku. Plan ten nie został osiągnięty z kilku powodów, do których należy zaliczyć przede wszystkim skuteczny opór strony ukraińskiej oraz efektywność struktur władz Ukrainy w przełomowym momencie rozpoczęcia rosyjskiej agresji. Istotne znaczenie w tej kwestii miał również stan rosyjskiej armii, brak właściwego rozpoznania operacyjnego oraz błędy taktyczne.

¹ Szerzej zob.: W. Konończuk, *Fiasko integracji. WNP i inne organizacje międzynarodowe na obszarze poradzieckim 1991-2006*, Warszawa 2007; I. Wiśniewska, *Integracja euroazjatycka. Rosyjska próba ekonomicznego scalenia obszaru poradzieckiego*, Warszawa 2013, s. 26-36, *Prace OSW*, nr 44.

² Zob.: W. Konończuk, *Wojna i nowa Ukraina. Rezultat będzie miał fundamentalne znaczenie dla Europy*, „Nowa Europa Wschodnia”, 5 XII 2022, [online] https://new.org.pl/2607,wojna_i_nowa_ukraina.html, 5 II 2023.

³ T. Kuzio, *Putin's War Against Ukraine: Revolution, Nationalism, and Crime*, North Charleston, SC 2017, s. 1-7.

Polityka i strategia Ukrainy

Rosyjski atak na Ukrainę nie doprowadził do osiągnięcia przez Rosję kluczowych celów strategicznych i taktycznych, co należy uznać za porażkę militarną i polityczną władz Rosji. Jak wspomniano, kluczowa w tym aspekcie była skuteczna obrona i opór wojsk ukraińskich, jak również utrzymanie struktur państwowych w Kijowie i sprawowanej przez nie ciągłości władzy w zaatakowanym państwie. Trwanie najważniejszych ośrodków władzy w Kijowie, przede wszystkim prezydenta Wołodymyra Zełenskiego, miało ogromne znaczenie symboliczne, które w dużej mierze wpłynęło na wzrost morale żołnierzy ukraińskich oraz ich determinację do obrony kraju.

Należy jednak podkreślić, że w odróżnieniu od 2014 r. Ukraina podjęła walkę z rosyjskim najeźdźcą. Skuteczność obrony i efektywność wojsk ukraińskich nie były jednak wynikiem przypadku, a rezultatem realizowanych w ostatnich latach działań, skierowanych na reformę sił zbrojnych, wzmocnienie potencjału obronnego kraju, w kontekście trwającego cały czas zagrożenia ze strony Rosji.

Powyższe przedsięwzięcia były wynikiem doświadczeń wynikających zarówno z aneksji Krymu w 2014 r., jak również toczących się od tego czasu działań zbrojnych we wschodnich obwodach państwa ukraińskiego. Ukraina w tym okresie przyjęła wiele dokumentów strategicznych i doktryn w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, na podstawie których realizowane były reformy sektora bezpieczeństwa i działania skierowane na profesjonalizację sił zbrojnych. W tym zakresie należy wspomnieć o Strategii bezpieczeństwa narodowego Ukrainy, która została przyjęta w 2015 r. W dokumencie tym Rosja uznana została za państwo stanowiące bezpośrednie zagrożenie dla kraju, w związku z czym strategia zakładała konieczność całościowego przygotowania się państwa ukraińskiego do obrony i odparcia zagrożeń ze strony Federacji Rosyjskiej. Strategia wskazywała również na kluczowy kierunek integracji euroatlantyckiej i dążenia do uzyskania członkostwa w Sojuszu Północnoatlantyckim, jak również współpracy z NATO i państwami zachodnimi w zakresie reform ukraińskich sił zbrojnych i sektora bezpieczeństwa⁴.

Zakładane cele były realizowane w kolejnych latach w ramach ścisłej współpracy z NATO i wdrażania poszczególnych programów dwustronnej współpracy militarnej. Jednym z kluczowych mechanizmów tej współpracy i wsparcia Sojuszu Północnoatlantyckiego w zakresie wdrażanych przez Ukrainę reform było przyjęcie na szczycie

⁴ Ukaz Prezydenta Ukrainy *Pro rishennia Rady natsional'noi bezpeky i oborony Ukrainy vid 6 travnia 2015 roku*, „Pro Stratehiiu natsional'noi bezpeky Ukrainy”, [online] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015#Text>, 5 II 2023.

NATO w Warszawie specjalnego mechanizmu, jakim był całościowy pakiet wsparcia dla Ukrainy (Comprehensive Assistance Package for Ukraine). Mechanizm ten uwzględniał bardzo konkretne projekty w zakresie działań w sferze reformy ukraińskiego systemu bezpieczeństwa oraz interoperacyjności sił zbrojnych i pozostałych struktur bezpieczeństwa⁵. Dzięki tym działaniom w ostatnich latach doszło do znaczącej poprawy zdolności bojowych oraz operacyjnych sił zbrojnych Ukrainy, co przełożyło się na stawienie czoła rosyjskiej agresji i utrzymanie niezależności państwa ukraińskiego po ataku ze strony Federacji Rosyjskiej.

Po odparciu rosyjskiego ataku w pierwszych dniach inwazji Ukraina wypracowała w kolejnym okresie strategię działania i taktykę w odniesieniu do społeczności międzynarodowej i poszczególnych partnerów. Kluczowe z punktu widzenia Ukrainy było uzyskanie poparcia międzynarodowego, a także pomocy militarnej ze strony sojuszników, dzięki której Ukraina mogłaby kontynuować obronę państwa. Dlatego też w zakresie taktycznym Ukraina realizowała szeroką kampanię informacyjną skierowaną do władz i społeczeństw poszczególnych państw, organizacji i struktur międzynarodowych, której celem było przedstawienie własnej wizji trwającego konfliktu oraz przeciwstawienie się prezentowanej przez Rosję narracji dotyczącej przesłanek realizacji „operacji specjalnej”. Ukraina podkreślała, że rozpoczęty przez Rosję atak jest kolejnym aktem imperialnej polityki władz Federacji Rosyjskiej i stanowi zagrożenie dla demokratycznego ładu i porządku międzynarodowego, gdyż po ewentualnym podbiciu Ukrainy jej celem staną się kolejne państwa regionu Europy Środkowej i Wschodniej. Dlatego też władze Ukrainy wskazywały, że Ukraina walczy w imieniu całego demokratycznego świata, który powinien się zjednoczyć i zmobilizować w zakresie pomocy militarnej. Realizowana przez Ukrainę strategia komunikacji dotyczyła wspólnego interesu, jakim było zatrzymanie rosyjskiej agresji, która nie byłaby możliwa bez znaczącego zwiększenia pomocy wojskowej. Dlatego też władze Ukrainy od początku konfliktu apelowały do swoich sojuszników o przekazywanie pomocy militarnej, wskazując, że jest ona niezbędna do utrzymania zdolności bojowej i możliwości odparcia ataku przez ukraińską armię, która walczy z agresją w imieniu i w obronie kolejnych państw i demokratycznego świata.

⁵ *Comprehensive Assistance Package for Ukraine*, North Atlantic Treaty Organization, lipiec 2016, [online] https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_09/20160920_160920-compreh-ass-package-ukraine-en.pdf, 5 II 2023.

Wymiar informacyjny wojny

W tym aspekcie należy również podkreślić kluczową rolę prezydenta Wołodymyra Zełenskiego w walce Ukrainy z agresorem. Jego wcześniejsze doświadczenie aktorskie, które było dyskredytowane w okresie jego prezydentury, okazało się bardzo istotne i przydatne podczas wojny. Agresja Rosji zweryfikowała pozytywnie przywództwo polityczne Zełenskiego, który stał się symbolem walki i oporu Ukraińców oraz mężem stanu państwa walczącego o zachowanie swojej niepodległości. W tym aspekcie niezwykle istotne były jego zdolności komunikacyjne, które odegrały kluczową rolę w przedstawianiu społeczności międzynarodowej najważniejszych kwestii dotyczących rosyjskiego ataku na Ukrainę oraz jego konsekwencji dla współczesnego świata. Uzupełnieniem tego ogólnego przekazu w zakresie komunikacji strategicznej były również działania informacyjne skierowane do władz i społeczeństw kolejnych państw, które ukraiński prezydent przekazywał m.in. podczas specjalnych przemówień wygłaszanych przed parlamentami poszczególnych krajów⁶.

Należy podkreślić, że powyższa taktyka i działania nie były przypadkowe i wynikały z dotychczasowych doświadczeń Ukrainy związanych z aneksją Krymu oraz trwającym w ostatnich latach konfliktem z Rosją, w którym aspekty informacyjne, dezinformacja oraz propaganda odgrywały bardzo istotną rolę⁷. W celu poprawy sytuacji Ukrainy w tym względzie w 2017 r. przyjęto specjalny dokument, jakim była Doktryna bezpieczeństwa informacyjnego Ukrainy. Na jej podstawie rozpoczęto realizację różnorodnych działań, skierowanych na zwiększenie skuteczności Ukrainy w zakresie zwalczania rosyjskiej dezinformacji, jak również rozwinięcia własnych możliwości komunikacji strategicznej. Dzięki podejmowanym w ostatnich latach działaniom w tym zakresie Ukraina była zdecydowanie lepiej przygotowana do konfrontacji informacyjnej z Rosją, czego potwierdzeniem jest realizowana strategia informacyjna oraz jej efektywność w trakcie rosyjskiej agresji⁸.

Na kanwie dotychczasowych doświadczeń władze Ukrainy podkreślały również konieczność większej aktywizacji na arenie międzynarodowej i dotarcia ze swoją narracją do nowych regionów Afryki, Bliskiego Wschodu, Azji i Ameryki Łacińskiej.

⁶ P. Bajor, *Wojna jako determinanta przywództwa politycznego Wołodymyra Zełenskiego*, „Politeja” 2022, nr 5(80), s. 323-334.

⁷ Zob. także: Ch. Perez, A. Nair, *Information Warfare in Russia's War in Ukraine*, Foreign Policy, 22 VIII 2022, [online] <https://foreignpolicy.com/2022/08/22/information-warfare-in-russias-war-in-ukraine/>, 5 II 2023.

⁸ P. Bajor, *Information Security Policy of Ukraine – Assumptions and Effectiveness*, [w:] *Information Security Policy: Conditions, Threats and Implementation in the International Environment*, red. P. Bajor, Kraków 2022, s. 100-104.

W kolejnych miesiącach wojny trwały rozmowy w tym zakresie i przygotowania organizacyjne dyplomacji ukraińskiej do zwiększenia swojego oddziaływania na tych obszarach. Dlatego też jesienią 2022 r. Ukraina ogłosiła realizację „strategii nowych horyzontów”, która skierowana jest na zwiększenie oddziaływania państwa ukraińskiego na arenie międzynarodowej, w tym intensyfikacji obecności i stosunków z poszczególnymi państwami Afryki, Azji, Bliskiego Wschodu oraz Ameryki Łacińskiej. W ramach realizacji tej strategii minister spraw zagranicznych Ukrainy Dmytro Kułeba jesienią 2022 r. złożył wizyty w Senegal, Wybrzeżu Kości Słoniowej, Ghanie oraz Kenii. Bezpośrednim rezultatem tej wizyty było potwierdzenie otwarcia Ambasady Ukrainy w Ghanie, jak również deklaracje intensyfikacji ukraińskiej obecności w tych regionach oraz pogłębienia współpracy z wymienionymi państwami⁹.

Podsumowanie

Agresja Rosji na Ukrainę, wynikająca z imperialnych dążeń władz rosyjskich, nie doprowadziła do osiągnięcia przez nią zakładanych celów politycznych i militarnych. Zamiaty zdobycia Ukrainy i kontroli politycznej nie zostały osiągnięte mimo przedłużających się działań zbrojnych i walk na froncie. Sytuacja ta pod względem propagandowym jest tłumaczona na wiele sposobów, jednak oznacza ona fiasko założeń taktycznych i celów rosyjskiej polityki. Z punktu widzenia budowanego od lat wizerunku rosnącej potęgi Rosji, ogromnego potencjału, skuteczności i profesjonalizmu rosyjskich sił zbrojnych przedłużająca się wojna w Ukrainie jest ważnym procesem weryfikacji tych narracji oraz zderzeniem z rzeczywistością wojenną i polityczną. Niewątpliwie proces ten ma przełożenie na siłę oddziaływania i potencjał reintegracyjny Rosji na przestrzeni posowieckiej, w tym relacji bilateralnych z poszczególnymi państwami będącymi w rosyjskiej strefy wpływów.

Oddzielnym aspektem w tej kwestii jest również pozycja Federacji Rosyjskiej w relacjach z Chińską Republiką Ludową, która dla Rosji stanowi ważny punkt odniesienia w zakresie konfrontacji globalnej ze Stanami Zjednoczonymi. Rosja w ostatnim czasie zabiegała o poparcie Chin na arenie międzynarodowej, podkreślając pogłębiający się sojusz pomiędzy tymi państwami. Władze Rosji podkreślają strategiczne partnerstwo łączące Rosję i Chiny, jednak biorąc pod uwagę powyższe zabiegi i pewne koncesje

⁹ Dmytro Kuleba *rozpoviv pro stratehiiu novykh horyzontiv shchodo Afryky, Azii ta Latyns'koï Ameriky*, Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukraïny, 18 X 2022, [online] <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-rozpoviv-pro-strategiyu-novyh-gorizontiv-shchodo-afriki-aziyi-ta-latynskoyi-ameriki>, 5 II 2023.

o charakterze politycznym oraz gospodarczym, można stwierdzić, że pozycja Rosji w tych relacjach uległa dalszemu osłabieniu.

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń Rosja mogła zakładać, że atak na Ukrainę, podobnie jak w 2014 r., nie spowoduje jedności wśród państw zachodnich, jak również konsekwentnego działania w zakresie pomocy, przede wszystkim wojskowej, będącej podstawą możliwości kontynuowania walki i obrony przez ukraińskie siły zbrojne. Biorąc pod uwagę dotychczasowe wpływy Federacji Rosyjskiej w poszczególnych państwach, wypracowanie konsensusu wobec rosyjskiej agresji i wsparcia Ukrainy było ważnym osiągnięciem. Solidarne podejście w tym aspekcie wykazał zarówno Sojusz Północnoatlantycki, jak również Unia Europejska, choć tutaj należy także wspomnieć o znaczącym i symbolicznym wyłomie ze strony Węgier, co było efektem wielu politycznych konfrontacji pomiędzy Ukrainą a Węgrami w ostatnim czasie.

Należy także podkreślić, że celem rosyjskiego ataku było również zatrzymanie postępującej integracji Ukrainy z Unią Europejską i Sojuszem Północnoatlantyckim. Wskutek inwazji doszło jednak do pogłębienia tych relacji i podjęcia przez Unię Europejską historycznej decyzji o nadaniu Ukrainie statusu państwa-kandydata do UE. Decyzja ta ma obecnie wymiar polityczny i symboliczny, jednak znacząco potwierdza wolę wsparcia dla Ukrainy w trakcie trwającej wojny oraz ewentualnej pomocy w odbudowie państwa po jej zakończeniu. W przypadku Sojuszu Północnoatlantyckiego również doszło do dalszego pogłębienia współpracy i wieloaspektowego wsparcia dla ukraińskich struktur bezpieczeństwa. Działania te stanowią potwierdzenie fiaska rosyjskich celów w tym zakresie, które jednak Rosja stara się wykorzystywać propagandowo, zarzucając Unii Europejskiej i NATO wciąganie Ukrainy do swojej strefy wpływów i naruszenie rosyjskich interesów na tym obszarze.

Jednym z ważniejszych skutków rosyjskiej agresji w wymiarze bezpieczeństwa międzynarodowego jest również wzmocnienie polityczne i militarne Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz potwierdzenie kolektywnej obrony w jego ramach, co było jednym z najważniejszych tematów rozmów i ustaleń podczas szczytu NATO w Madrycie w 2022 r. Władze poszczególnych państw, przede wszystkim regionu Europy Środkowej i Wschodniej, zapowiedziały dalsze wzmacnianie potencjału obronnego, co będzie istotnym aspektem uwarunkowań i zagrożeń bezpieczeństwa w tej części Europy. Kluczowa jednak w tym wymiarze jest całkowita zmiana polityki bezpieczeństwa Finlandii i Szwecji, które zdecydowały się na odejście od dotychczasowej linii w zakresie bezpieczeństwa i wstąpienie do Sojuszu Północnoatlantyckiego. Decyzje te są niezwykle istotne w kontekście bezpieczeństwa basenu Morza Bałtyckiego, czyniąc z niego w większości wewnętrzny akwen NATO.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania i skutki rosyjskiej agresji oraz toczące się na terytorium Ukrainy działania zbrojne, należy podkreślić, że mechanizmy w zakresie przywracania pokoju okazały się nieskuteczne w sytuacji bezpośredniej agresji ze strony stałego członka Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych. Ten kluczowy organ międzynarodowego systemu bezpieczeństwa został całkowicie sparaliżowany działaniem Rosji, przy milczącej aprobacie Chin, co po raz kolejny pokazało brak efektywnego mechanizmu działania w zakresie przywracania i utrzymania pokoju, jak również konieczność reformy systemu ONZ, szczególnie w sytuacji bezpośredniej odpowiedzialności stałego członka tego organu za wybuch danego konfliktu.

Uwzględniając realizowaną przez Ukrainę politykę i strategię w okresie rosyjskiej agresji, przeszła ona ewolucję skierowaną na kilka kluczowych kierunków i aspektów. W pierwszej fazie wojny najistotniejsze było dotarcie do społeczności międzynarodowej z ukraińską narracją i przeciwdziałanie rosyjskiej propagandzie, a także z apelami o wsparcie militarne, niezbędne do skutecznego odparcia agresji. W dalszej perspektywie, w związku z ustabilizowaniem sytuacji, konieczne były również zmiany w zakresie komunikacji strategicznej, skupiające się na bestialskich działaniach i atakach ze strony rosyjskich sił zbrojnych oraz zintegrowane z polityką bezpieczeństwa informacyjnego poszczególnych państw. Realizowana przez Ukrainę strategia miała na celu uzyskanie poparcia politycznego i wsparcia militarnego, dzięki którym Ukraina mogła kontynuować obronę państwa i przeciwstawić się rosyjskiej agresji. Dlatego też Ukraina jest zdeterminowana do dalszej obrony i zapowiada, że nie podejmie rozmów pokojowych, które mogą godzić w jej interesy narodowe i sankcjonować rosyjski atak. Uwzględniając więc obecne uwarunkowania wewnętrzne Ukrainy i Rosji, determinanty międzynarodowe, czynniki polityczne i militarne, w dającej się przewidzieć perspektywie najbardziej realnym scenariuszem jest utrzymanie obecnej formy konfliktu. Dlatego też należy zakładać scenariusz kontynuacji działań wojennych według dotychczasowej strategii i taktyki, co będzie oznaczało przedłużanie się konfliktu w tym kształcie oraz brak możliwości zawarcia trwałego pokoju i zakończenia walk.

Bibliografia

- Bajor P., *Information Security Policy of Ukraine – Assumptions and Effectiveness*, [w:] *Information Security Policy: Conditions, Threats and Implementation in the International Environment*, red. P. Bajor, Kraków 2022, s. 99-121, <https://doi.org/10.12797/9788381388276>.
- Bajor P., *Wojna jako determinanta przywództwa politycznego Wołodymyra Zeleńskiego*, „Politeja” 2022, nr 5(80), s. 323-334, <https://doi.org/10.12797/Politeja.19.2022.80.16>.

- Comprehensive Assistance Package for Ukraine*, North Atlantic Treaty Organization, lipiec 2016, [online] https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_09/20160920_160920-compreh-ass-package-ukraine-en.pdf.
- Dmytro Kuleba *rozpoviv pro stratehiiu novykh horyzontiv shchodo Afryky, Azii ta Latyns'koi Ameryky*, Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukraïny, 18 X 2022, [online] <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-rozpoviv-pro-strategiyu-novih-gorizontiv-shchodo-afriki-aziyi-ta-latinskoyi-ameriki>.
- Konończuk W., *Fiasko integracji. WNP i inne organizacje międzynarodowe na obszarze poradzieckim 1991-2006*, Warszawa 2007.
- Konończuk W., *Wojna i nowa Ukraina. Rezultat będzie miał fundamentalne znaczenie dla Europy*, „Nowa Europa Wschodnia”, 5 XII 2022, [online] https://new.org.pl/2607,wojna_i_nowa_ukraina.html.
- Kuzio T., *Putin's War Against Ukraine: Revolution, Nationalism, and Crime*, North Charleston, SC 2017.
- Perez Ch., Nair A., *Information Warfare in Russia's War in Ukraine*, „Foreign Policy”, [online] <https://foreignpolicy.com/2022/08/22/information-warfare-in-russias-war-in-ukraine/>.
- Ukaz Prezydenta Ukraïny Pro rishennia Rady natsional'noi bezpeky i oborony Ukraïny vid 6 travnia 2015 roku, „Pro Stratehiiu natsional'noi bezpeky Ukraïny”, [online] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015#Text>.
- Wiśniewska I., *Integracja euroazjatycka. Rosyjska próba ekonomicznego scalenia obszaru poradzieckiego*, Warszawa 2013, *Prace OSW*, nr 44.

Minął rok od brutalnej napaści zbrojnej Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Rosyjska agresja była ciosem w chwiejący się liberalny porządek międzynarodowy łączony z uniwersalnymi – jak się wydawało – wartościami i zasadami, takimi jak praworządność, suwerenność, pokój czy współpraca. Była również brutalnym aktem podważenia zrębów pozimnowojennego systemu bezpieczeństwa międzynarodowego, kwestionującym jego logikę oraz rewidującym mechanizmy utrzymujące go w stanie względnej równowagi.

Wybuch wojny w Ukrainie wstrząsnął fundamentami porządku międzynarodowego i wyzwolił energię, która podsyca działania zbrojne oraz odsuwa perspektywę pokojowego zakończenia wojny w odległą przyszłość. Ma to istotne konsekwencje nie tylko dla bezpośrednich stron konfliktu, tj. Rosji i Ukrainy, lecz także dla państw graniczących z obydwooma krajami, w tym Polski.

Niniejsza książka zawiera zestaw krótkich artykułów analityczno-prognostycznych napisanych przez naukowców z Katedry Bezpieczeństwa Narodowego, odnoszących się do zasadniczych aspektów wojny w Ukrainie i jej różnorodnych reperkusji, w szczególności skutków dla bezpieczeństwa Polski.

<https://akademicka.pl>

ISBN 978-83-8138-880-1

9 788381 388801